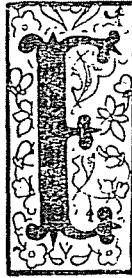

İslâmda Haram ve Helâl Mantığı

ski devirlerde Firavunun yeryüzünün sahibi ve ilâh olduğu iddiasını herkes bilir. Peygamber Efendimizin hayatlarının sonuna doğru Yemen'de türeyen yalancı peygamber Museyleme önce yeryüzünün tamamının kendisine ait olduğunu iddia etti. Sonra Kureyşin peygamberi diye vasıflandırdığı Hz. Muhammed (S.A.V.) le yeryüzünü ve yeryüzünün peygamberliğini bölüşmek istedi. Hz. Muhammed (S.A.V.) buna verdiği cevapta; «Yerin ve göklerin Allahü Teâlâya ait olduğunu ve Allahın da kendisini bütün insanlığa peygamber olarak gönderdiğini» bildirdi ve üzerine ordu sevketti. Komünistler, putperestlerden de daha iptidai bir düşünce ile kâinatın sahibi olmadığına inandılar. İslâmiyet ise kâinatın Allah ait olduğunu bütün insanlığa ilân etti.

له ملك السموات والارض - له ما في السموات وما في الارض

Âyetlerinde ifade edildiği üzere semavât ve arzın ve içindekilerinin mülkiyeti Allaha aittir. İlk bakışta hiçbir kimsenin mülk edinme ve tasarruf etme hakkı yoktur. «Bu da benim» ifâdesiyle hiçbir eşya insana izafe edilememektedir. İnsanın kendinden başka bir varlığı yoktur. Hatta kendisi de Allahın mülkiyetinde bir köledir. Mülkiyet ve tasarrufun gerçek sahibi Allahdır. Allaha mülk olmak ve Onun tasarrufu altında bulunmak bakımından insanla eşya arasında bir fark yoktur. Ancak Allahü Teâlâ insana değer vererek onu diğer yaratıklar ve eşya arasında imtiyazlı yaptı ve her şeyi bir ihsan ve bağış olarak insan emrine âmâde kıldı.

وسخر لكم ما في السموات وما في الارض جميعاً منه إن في ذلك
لآيات لقوم يتفكرون

«O göklerde ne var, yerde ne varsa hepsini kendi tarafından size râm etti. Şüphesiz ki bunda, iyi düşünce için kat'i âyetler, delâletler, ibretler vardır.» (Câsiye, â.: 13)

İşte insana ait mülkiyet ve tasarruf etme hakkı, mutlak mülk sahibi Allahın her şeyi insan için yarattığını söylediği bu âyeti ile başlar. İnsan sahip olduğu şeylerin gerçek sahibi olama-

Celâl YENİÇERİ
(İst. Yükl. İslâm Ens. Mezunu)

diğundan onun mal ile istifadesi yaşadığı müddetçedir. Bu hikmeti Yunus Emre şu şekilde ifadelendirmiştir: «Mal sahibi mülk sahibi - Hani bunun ilk sahibi? - Mal da yalan mülk de yalan - Gel biraz da sen oyalan.» Ancak malın öteki hayata uzanan faidesi kullanılışına göre değişmektedir.

«O, göklerde ne var, yerde ne varsa hepsini kendi tarafından size râm etti.» âyeti ile her şey insan için mübahdır ve daha henüz haram ve helâl tâyin edilmemiştir. İslâm hukukunun «Eşyada asl olan mübah olmaktır.» kâidesi her halde buradan doğmuş olacaktır.

Ömer Nasuhi Bilmen bu kaideyi açıklarken der ki: «Binaenaleyh bir kimse, evine gittiği zat tarafından kendisine takdim edilen yenilecek kabilinden bir şeyi yiyebilir. Acaba bunu helâlden kazanmış mıdır? Parasını sahibine vermiş midir? Yoksa bunu gasp mı etmiştir? diye bunları araştırması her halde icap etmez. Fakat o şeyin çalınmış gayrimeşru surette ele geçirilmiş olduğu bilinirse o zaman ondan yenilmesi helâl olmaz.» (İslâm Hukuku, c. I, s. 298)

Herkes için müsavî surette helâl olan mübahlar dünyasında çalışarak mübah olan şeyleri elde etmek gerektir.

Eşyada asl olan mübah olmak iken insanlar gerek erkek ve gerekse kadın olsunlar ırz ve can meselesinde birbirlerine mübah değildirler. Çünkü erkek ve kadın herkes müstakil varlığı olan birer şahsiyettir. Eşyaya mülk edinme ve tasarruf bakımından insanlar arasında (müstakil insanı varlığa sahip oluş bakımından) eşitlik vardır. Kâinattaki her şey insan için yaratılırken insanın biri diğerine helâl olamaz. Bu hususta asl olan haram olmaktır. Aslında ırz ve can bakımından birbirlerine helâl değildirler. Herkes aynı kökten gelir. Nitekim Hz. Muhammed (S.A.V.) Veda Haccı Hutbesinde insanlığı şöyle izah etmiştir: «Ey insanlar, Rabbiniz birdir. Babanız da birdir; hepiniz Âdem'in çocuklarıdır, Âdem ise topraktır. Allah yanında en kıymetli olanınız, Ona en çok saygı göstereninizdir. Arabın, Arap olmayana Allah saygısı ölçüstenen başka bir üstünlüğü yoktur.»

Ancak ârizî sebeplerle köleler hürriyetlerini kaybederek başkalarının tasarrufu altına girmekte, kadınlar muayyen akıtlarla kocalarına ırz bakımından helâl olmakta, katiller de devletlere ve nefis müdafaasında fertlere öldürülmek bakımından helâl düşmektedirler.

Elmalı da bu hususta şöyle demektedir:

هو الذى خلق لكم ما فى الارض جميعاً

«O Allah yeryüzünde her şeyi sizin için yaratandır.» âyetinde beyan olduğu üzere insanın canı ve ırz meselesinde mübah olmak değil haram olmak asıldır. İkinci olarak bu aslı ve ezeli haram oluş **يؤمنوا حتى** **ولا تنكحوا المشركين** = «Müşrikler iman edinceye kadar onlarla evlenmeyin» nehyi ile kuvvetlendirilmiş ve takrir olunmuştur. Üçüncü olarak Nisa sûresinde

ولن يجعل الله للكافرين على المؤمنين سبيلاً

= «Allah kâfirlere mü'minlerin aleyhinde galebeye asla bir yol ve imkân bahsetmez» âyeti ile bu haram olma ve yasak daha umumî surette açıklanmıştır.» (Hak Dini Kur'an Dili, c. III, s. 1580).

Hz. Muhammed (S.A.V.) de Veda Haccı Hutbesinde aslında haram iken Allah adına yapılan akitle kadınların kocalarına helâl olmalarını açıklarken demişlerdir ki: «Ey insanlar! Kadınların haklarına riâyet etmenizi ve bu hususta Allahtan korkmanızı tavsiye ederim. Siz kadınları Allah emaneti olarak aldınız ve onların namuslarını ve ismetlerini Allah adına söz vererek helâl edindiniz.»

Böylece görülüyor ki eşyada asl olan mübah olmaktır. ırz ve can meselesinde ise asl olan haram olmaktır.

HARAM VE HELÂLİ KİM TÂYİN EDECEKTİR?

Her şeyin Allaha ait olduğu kâinatta elbette ki yasaklar ve izinler mutlak mülk ve tasarruf sahibinden gelecektir. Peygamberlerin de bir şeyi haram ve helâl etmeye salâhiyetleri yoktur. Şu âyet bunu açıkça haber vermektedir:

يا ايها النبي لم تحرم ما احل الله لك تبغى مرضاة ازوجك والله غفور رحيم

«Ey peygamber. Allahın sana helâl kıldığı şeyi, zevcelerinin hoşnutluğunu arayarak, niçin kendine haram ediyorsun (bununla beraber üzülmeye) Allah çok yarlıgayıdır, çok esirgeyicidir.» Tahrim, â.: 1).

Hele insanların bir şeyi helâl ve haram kılmaya hiç de salâhiyetleri yoktur. Haramı helâl, helâli haram yaparak haklar ve mahrumiyetler nizamını altüst edenler Allah iradesine karşı gelerek insanlık üzerinde hüküm sürmeye kalkışan firavunlardır. Şu âyetten de insanların bu gibi haklara sahip olduklarını öğreniyoruz.

يا ايها الذين آمنوا لا تحرموا طيبات ما احل الله لكم ولا تعتدوا ان الله لا يحب المعتدين

«Ey iman edenler! Allahın size helâl ettiği o en temiz ve güzel şeyleri nefsinize haram kılmayın! Haddi aşmayın! Çünkü Allah haddi aşanları sevmez.» (Mâide, â.: 87).

«Kendilerine kitap verilenlerden ne Allaha ne âhiret gününe inanmayan, Allahın ve Peygamberinin haram ettiği şeyleri haram tanımayan, hak dinini din olarak kabul etmeyen kimselerle zelil ve hakir kendi elleriyle cizye verecekleri bir zamana kadar muharebe edin.» (Tevbe, â.: 29)

halde haram ve helâli tâyin eden yalnız Allah'dır. Böylece asılda mübah olan eşya bazı sebepler altında haram ve yine asılda haram olan namus ve can bazı şartlar altında helâl olmaktadır. Yeryüzündeki insanlık nizamı da bu ilâhî kayıtlamalar ile meydana gelmiştir. Bu kayıtlamalara ait. En'am 151 ve 152. âyetlerini misal olarak verebiliriz:

«De ki; gelin, üzerinize Rabbimizin neleri haram ettiğini ben okuyayım; Ona hiçbir şeyi ortak yapmayın, anaya babaya iyilik edin, fakirlik endişesiyle çocuklarınızı öldürmeyin, sizin de onların da rızıklarını biz veririz. Kötülüklerin açığına da gizlisine de yaklaşmayın. (Kıyas, zina gibi şeylerden dolayı meşru') bir hak olmadıkça Allahın haram ettiği cana kıymayın. İşte Allah size akınızı başınıza alınız diye bunları emretti.»

«Yetimin malına rüşdüne erişinceye kadar o en güzel olanından başka bir surette yaklaşmayın, ölçüyü, tartıyı tam ve doğru tartın. Biz bir kimseye gücünün yettiğinden başkasını teklif etmeyiz. Söz söylediğiniz (leh ve aleyhinde söyleyeceğiniz kimse) husum dahi olsa adaleti gözetin. Allahın ahidini (verdiği sözü) yerine getirin. İşte Allah iyice düşünesiniz diye bunları emretti.»

«Eşyada asl olan mübah olmaktadır.» umumî kaidesi böylece Allahü Teâlâ tarafından kayıtlandı. Şüphesiz bu kayıtlama ve herşeyi, her hareketi helâl olarak kabul etmeme, tamamen insanlığın menfaati içindir. Elmalılı bu kayıtlama ile ilgili olarak şunu yazar:

«خلق لكم ما فى الارض جميعاً»

«Yeryüzünde her şeyi sizin için yarattı.» âyetince mübah olmak asıdır ve bu umuma nazaran insandan başka her hayvandan her nebâttan yemek ile faydalanmak mübah olmak lâzım gelirdi. Fakat;

يحل لهم الطيبات ويحرم عليهم الخبائث

«Onlara temiz şeyleri helâl ve murdar şeyleri haram kılıyor.» âyeti ile bu umumdan pis şeyler çıkarılarak, helâl olma temiz şeylere tahsis olunmuş ve binaenaleyh asıl olan mübah olmayı kayıtlandırmak için bu bir büyük esas ve bir kanun-ı küllî olmuştur ki, helâl ve haram tâyininde kendine ait delil bulunmadıkça buna müracaat olunur.» (Hak Dini Kur'an Dili, c. III, s. 1574)

HARAM VE HELÂLİN SEBEPLERİ

İslâmda haram ve helâl tâyini bir takım sebeplere dayanır. Bu sebeplerden ikisi yukarıda geçen: «Allah, onlara temiz şeyleri helâl ve pis olan şeyleri de haram kılıyor.» âyetinde temizlik ve pislik olarak ifade etmektedir.

Helâl olan şeyler maddeten ve mânen temiz olan şeyleri ifâde ederler; Allahın rızasına uygun bir şekilde elde edilen bir mal mânen temizdir. Çünkü o başkasının hakkıyla kirlenmemiştir. Aslı varlığı itibarıyla temiz olan şeylerde maddeten temiz olmak bakımından helâl kılınmışlardır. Meselâ temiz olan bir su, besmele ile kesilmiş helâl bir hayvanın kokmamış olan temiz eti ve maddeten temiz olan bütün eşya bu cümledendir. Bu husus Kur'anda defalarca ifâde edilmiştir.

يسئلونك ماذا احل لهم قل احل لكم الطيبات

«Kendilerine hangi şeyin helâl edildiğini sana sorarlar. De ki, bütün iyi

ve temiz şeyler size helâl edilmiştir. (Maide, â.: 4). Gene (Bakara, â.: 168) de şöyle denilmiştir:

يا ايها الناس كلوا مما في الارض حلالاً طيباً ...

«Ey insanlar! Yerdeki şeylerden helâl ve temiz olmak şartıyla yeyin. Şeytanın adımlarına uymayın.»

Elmalılı bu âyeti kerimeyi açıklarken der ki:

«حلالاً طيباً halâl, hoş tertemiz olarak yeyiniz. Yediğiniz şeyler pis, mü-

levves, şunun bunun hakkı geçmiş, yaradılışa aykırı ve şeriat bakımından yasaklanmış şeyler olmasın, helâlden kazanınız, haram, pis, şüpheli şeylerden sakının, onlara tenezzül etmeyin.» (c. I, s. 583)

Böylece helâlin temelinde bulunan maddî ve manevî temizlikler açıkça ortaya konulmuş bulunmaktadır.

Temizliğe ilâve edilmiş güzel ve zinetli şeyler de en azından temiz olanlar kadar helâldirler. Ancak erkeklerin ipekli kumaş giymeleri ve altından zinetler kullanmaları ve gene altın ve gümüş kaplar bu kaidenin dışındadırlar. Çünkü bunların zararları faydalarından çoktur. Şöyle ki; ipekli kumaş ve altın zinetler zarif şeyler olduğundan erkek ruhu üzerinde tesir meydana getirerek onun haşmetini alır ve kadınlştırırlar. Halbuki İslâm davranış ve ruh bakımından erkeğin kavi ve hükmedici olmasını ister. Erkeğin haşmet ve kaviliğini gerektiği yerde ancak adalet hissi yumuşatmalıdır ki, Hz. Ömer'i buna bir misal olarak verebiliriz. Aksi halde kadın hükmedici ölmakta gecikmeyecektir.

Altın ve gümüş kaplara gelince bunların da iktisaden zararları büyüktür. Çünkü bu iki maddenin ticaret ve iktisat hayatında gördüğü vazife kap olarak evlerde saklanmasından çok daha fazladır. Bu ise bir israftır.

Bu iki şeyin dışında israfa kaçmamak üzere bütün zinetli şeyler insanlara helâl kılınmıştır. Hatta müslümanların bu gibi şeyleri mübahlar dünyasından elde etmeleri vazifeleridir. (A'raf sûresi, â.: 32) yi buna bir misâl olarak verebiliriz.

قل من حرم زينة الله التي اخرج لعباده والطيبات من الرزق قل هي للذين آمنوا في الحياة الدنيا خالصة يوم القيامة كذلك فضل الآيات لقوم يعلمون

«De ki: Allahın kulları için çıkardığı zineti, temiz ve hoş rızıkları kim haram etmiş? De ki; onlar dünya hayatında iman edenler içindir. Kıyamet günü ise yalnız ve yalnız onlara mahsustur. İşte biz âyetleri, bilenler için böylece açıklarız.»

Mescidlerde, düğün dernek ve bayramlarda güzel elbiselerin giyilmesi ve zinetlerin takılması İslâmda tavsiye edilmiştir. İslâmın bu tavsiyesi, onun, insanları zevkten mahrum eden köhne bir nizam olmadığını gösteriyor. Müslüman, temiz, neşeli ve güzel olacak fakat öteki hayatı da unutmayacaktır. Bir âyeti kerimede denilir ki:

يا بني آدم خذوا زينتكم عند كل مسجد

«Ey Âdem oğulları! Her mescide gelişte zinetlerinizi alınız.» Fakat zevkler harama kaçmadan tadılmalıdır.

Harama gelince, bir şeyin haram kılınmasının sebeplerinden bir tanesi yukarıda ifade edildiği üzere pisliktir. Maddeten ve mânen pis ve kirli olmaktır. Burada aslı varlık itibariyle ve mânen kirli oluş haramı ifade etmektedir. Hırsızlık ve haram olan bir şeyin ticaretini yapmak gibi kötü ve Allahın rızasına aykırı yollardan elde edilen bir mal ve bir rızık mânen pistir. Çünkü o ferdin ve cemiyetin zararına karşılık olarak elde edilmiştir. Fert ve cemiyetin felâkete sürüklenmesi pahasına mal kazanma adalet bakımından mesruiyetini kaybeder. Temeli adaletsizliğe dayanan bir mal ise gayrın hakkı ile mânen kirlenmiştir. Nitekim İslâmda, zekât da malın kırı olarak vasıflandırılmıştır ve zekât verilmeyince mal mânen pislikten arınmış olmaz. Zekâtı fakirlere dağıtarak serveti mânen yıkamak ve başkalarının hakkından berî kılmasıdır. Bu takdirde ortaya, eğer helâlden kazanılmış ise gayrın hakkı ile kirlenmemiş tamamen katıksız ve duru bir mal çıkacaktır. İşte helâl buna derler. Bu he-

İlâi içtimai ve ideolojik hastalıkları yok edecek safiyettir. Bu helâldir ki servete ve cemiyete huzur getirir.

Bir müşriğin kestığı veya Allahtan başkası adına kesilen bir hayvan da aslı varlığı itibariyle helâl iken haram duruma düşer. Çünkü hayvan mânen şirk ile kirlenir. Şirk ise necistir, pis ve kötü olan şeydir. Nitekim bir âyeti kerimede: «Muhakkak ki Allaha ortak koşanlar necistir.» اما المشركون نجس denilmektedir. Onlar Allaha ortak koşarak en büyük suçu işlemişler ve günah ile kirlenmişlerdir. Nasıl ki necaset bütün varlığı itibariyle tamamen pisliktir, işte, şirk de onların manevî varlığını tamamen kirletmiştir ve tam kirlilikte ikisi arasında eşitlik vardır. Böyle bir şirkle Allahtan başkası adına kesilen hayvanı helâl kabul etmek şirke müsaade etmektir. İslâmın ise şirke asla müsamahası yoktur.

Kur'anda denilir ki:

وما ذبح على النصب وان تستقسموا بالاذلام ذلكم فسق

«Dikili taşlar üzerinde onlar adına boğazlanan hayvan, fal oklarıyla kismet ve hüküm aramanız üzerinize haram edilmiştir. Bütün bunlar yoldan gıktır.» (Maide, â.: 3)

İçki, kumar, putlar ve falın da haram kılınmalarına sebep, gene mânen kirliliktir. Bunlar maddî vasıfları itibariyle pis şeyler değildir. Fakat fert, aile ve cemiyetin bünyesinde, maddî, manevî ve içtimai yönden meydana getirdikleri zarar ve hastalıklar nazara alınır, bunların pisten de öteye bir pis oldukları kolayca anlaşılır. Bunlar İslâmın kurmak istediği insanlık cemiyetinin baş düşmanıdır. İslâmın hayatiyetini öldürür ve yayılma siyâsetine mâni olurlar.

Putlar, tevhid akidesine karşı dikilmişlerdir. İnsanlığın mânen öldüğünün işaretidirler.

Kumar, çalışmadan para kazanma sevdasıdır. Umumileşince insanlığı ağılıkla karşı karşıya getirir ve imha eder. Fal ise gapten haber verme bakımından Allaha şirk koşmaktır. Şirk ise necistir.

İçkiye gelince; Hz. Muhammed (S.A.V.) in ifâdesiyle «kötülüklerin anası» dır. Yani kötülükleri doğurur. Önce aklın düşmanıdır. Aklın imhası insanlığın imhasıdır. İslâmda teklif akladır. Akıl gidince, İslâm hayalî bir nizam olmaktan ileriye gidemeyecektir. İçki derece derece, dalgalar halinde akıldan İslâma, fertten cemiyete doğru imha hareketi gösterir. Her kadeh, ferde, aileye, cemiyete, İslâma ve bütün bir insanlığa karşı çevrilmiş bir silâhtır. Her yudumda ateşlenir ve hedefine varır. Bu bakımlardan İslâm bütün bunları pis ve şeytan işi olarak ilân etmiştir.

يا ايها الذين آمنوا انما الخمر والميسر والانصاب والاذلام رجس من عمل الشيطان فاجتنبوه لعلكم تفلحون

Bu âyeti Elmalılı şöylece açıklamaktadır: «Ey iman edenler! Helâl olan temiz şeyleri haram etmediğiniz gibi haram olan pis şeylerden de iyi sakının. Bu cümleden olarak اما الخمر والميسر muhakkak hamr yani sarhoşluk veren şeyler ve meysir, yani piyango ve kumar الانصاب ibâdet için dikilmiş taş v.s. putlar والاذلام kumar ve piyango kalemleri, okları, zarlar, bütün bunlar başka bir şey değil, ancak رجس aklınızın tiksineceği, iğreneceği pis maddelerdir. فاجتنبوه binaenaleyh şeytanın işi ve teşvikidir. من عمل الشيطان bu pislikten sakının, uzak kaçınız ki, لعلكم تفلحون felâh bulasınız.» (c. III, s. 1804 - 1805).

İçki İslâmda maddeten de pis muamelesi görür ve insanın üstüne bulaşınca onunla namaz kılmak doğru olmaz. Elmalılı merhumun naklettiğine göre, Hz.

Ali (R.A.) der ki: «Bir kuyuya bir damla şarap düşse, sonra oraya bir minare yapılsa o minarede ezan okumazdım ve bir damla içki bir denize düşse sonra o deniz kuruyup da yerinde otlar bitse orada hayvan otlatmazdım.» Abdullah İbni Ömer (R.A.) da der ki: «Bir parmağımı içkiye sokmuş olsam o parmak bende kalmazdı, yani keser atardım.» Bunlar içki belâsından mutlak mânada sakınmak lâzım geldiğinin büyükler tarafından ifâdesidir.

Maddeten haram olan şeylere gelince bunların bir kısmı şu âyeti kerime-de ifâde edilmiştir:

أما حرم عليكم الميتة والدم ولحم الخنزير وما أهل لغير الله به فمن اضطر غير
بإغٍ ولا عادٍ فلا اثم عليه إن الله غفور رحيم

«O size ölüyü, murdar hayvanı, kanı, domuz etini, bir de Allahtan başkası adına kesilene kat'i olarak haram kıldı. Fakat kim bunlardan yemeye muztar (mecbur) kahrırsa —kimseye saldırmamak ve haddi aşmamak, ölmeyecek miktarı geçmemek şartıyla— onun üzerine bir beis yoktur. Şüphesiz ki Allah çok yarlıgayıcıdır, hakkiyle esirgeyicidir.» (Bakara, â.: 173)

Bunlar aslı vasıfları itibariyle pis olan şeylerdir. Haram olmalarına sebep de budur.

Meyte; kendi kendine ölen ve leş anlamına gelir ki bunun pisliği meydandadır. Bir insanın kanı da insan için besin olarak pistir. Kan canlıların vücudunda biyolojik bakımdan her an kirlenir ve temizlenir. Kan temizlenir, temizlenmez tekrar kirlenmesine devam eder. Kesilmeden öldürülen bir hayvanda bu ikisini birbirinden ayır etmeye imkân yoktur. Eti temizlemek için kanı, hayvanı keserek dışarıya akıtmak şarttır. Temiz olarak vasıflandırılan kanda, hayvan ölünce derhal pis duruma geçiyor. Dışarıya çıkan kanın hemen pis bir manzara arzemesi kanı temiz bir gıda olarak kabul etmeye imkân bırakmaz. İkinci olarak insana kan içmek gerekmez.

Hinzıra gelince; adında meymenet olmayan bu hayvan yapı itibariyle de büyütülmüş faredir. Görenlere bir tikslenme verir. Böyle bir hayvanın etini yemek kerim olan insana yakışmaz. Bu hayvanın haram kılınmasının hem maddî ve hem de manevî sebepleri vardır. İlim henüz domuz eti hakkında son sözü söylemiş değildir. Elbet bir gün gelecek İslâma hak verecektir.

Haram, bir şeyin aslı varlığı itibariyle pis oluşunu ifâde ettiğinden temiz olan bir şey maddî bir değişikliğe uğrayarak kirlenirse artık haram olur. Meselâ temiz olan kokmamış bir et, helâl kılınmışken, aynı et, kokunca artık haram olmuştur. Maddesi itizariyle temiz kalıp da geçici pisliklerle kirlenmiş olan şeyler, temizlenmek suretiyle helâl olurlar. Pisliklerle kirlenmiş olan sebzeleri temizlemek gibi.

Aybaşı ve lohusa hallerinde kadınlara yaklaşmanın haram oluşu da tamamen maddî pislige dayanır. Nitekim bir âyeti kerime de denilir ki:

ويستأونك عن الحيض قل هو أذى

«Sana kadınların adeti olan hayızdan sorarlar, de ki, o bir pisliktir.»

Mecellede de haram olan şeyler hakkında şöyle bir taksimat vardır: «Şer'i şerifin men ettiği haramlar iki kısma taksim edilmiştir: Birinci kısım, insanın nefsi ve şehveti onu yapmaya sevk eder ve insanın yaradılışı onu yapmaya meyilli olur. Sefahat, zina, fiil-i şer'i ve içki içmek gibi. Allahü Teâlâ bunu işlemeyi iki çeşit men' edişle yasaklamıştır. Birinci nevi âcil ceza olup bununla insan onu işlemekten çekinir. İkinci nevi tehir edilmiş ceza olup bununla mutlakî ve dindar olan insan münezecir olur.

İkinci kısım, insan nefsi onu yapmaktan nefret eder; pis ve habis şeyleri yemek ve öldürücü zehirleri içmek gibi. Şariî Teâlâ bundan sakındırmak için cezayı va'd ile yetinip acele ceza ile men' etmemiştir.» (Şerhi Mecelletu'l-Ahkâm, c. I, s. 20).